

Sygn. akt V CSK 258/15

POSTANOWIENIE

Dnia 26 listopada 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Iwona Koper

w sprawie z powództwa A. J.
przeciwko A. S. i T. S. o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 26 listopada 2015 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powódki
od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu
z dnia 13 listopada 2014 r., sygn. akt I ACa 1121/14,

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania; zasądza
od powódki na rzecz pozwanego T. S. kwotę 3600 (trzy tysiące
sześćset) zł tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

W skardze kasacyjnej wniesionej przez powódkę A. J. od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 13 listopada 2014 r. skarżąca wnosila o przyjęcie skargi do rozpoznania w oparciu o przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 3 k.p.c. Wskazała, że w sprawie występują istotne zagadnienia prawne związane z potrzebą dokonania wykładni przepisów art. 125 § 1 k.c., art. 123 § 1 pkt 1 k.c. w zw. z art. 825 pkt 3 k.p.c. Podniosła nieważność postępowania przed Sądem Apelacyjnym wynikającą z pozbawienia jej możliwości obrony swoich praw przez zaniechanie rozpoznania we właściwym czasie przez ten Sąd wniosku o ustanowienie dla niej pełnomocnika z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Powódka wniosła osobiście sporządzoną apelację od wyroku Sądu Okręgowego w Opolu w dniu 13 maja 2014 r. W apelacji sporządzonej z dużą znajomością sprawy i prawa sformułowała szeroko umotywowane zarzuty naruszenia przepisów postępowania i prawa materialnego. Wcześniej złożony przez nią wniosek o ustanowienie adwokata z urzędu, w którym powoływała się na niemożność sprostania wymogom prowadzenia sprawy przed sądem ze względu na brak koniecznej wiedzy i umiejętności został oddalony przez Sąd Okręgowy w Opolu postanowieniem z dnia 24 stycznia 2014 r. Postanowienie nie zostało zaskarżone przez powódkę, natomiast w apelacji powódka podniosła zarzut nieważności postępowania z powodu oddalenia tego wniosku.

Zarządzenie o wyznaczeniu rozprawy w Sądzie Apelacyjnym na dzień 13 listopada 2014 r. zostało wydane w dniu 26 września 2014 r. i wykonane w zakresie zawiadomienia powódki w dniu 15 października 2014 r. Pismem z dnia 4 listopada 2014 r. powódka z powołaniem się na te same co uprzednio okoliczności wniosła o ustanowienie adwokata z urzędu i o odroczenie rozprawy apelacyjnej. W tym samym dniu Sąd Apelacyjny oddali wniosek i przewodniczący zarządził doręczenie postanowienia powódce. Doręczenie dokonane zostało w dniu 20 listopada 2014 r. Powódka nie stawiała się na rozprawę apelacyjną.

Pozbawienie obrony jako przyczyna nieważności postępowania musi być wynikiem naruszenia prawa procesowego przez sąd lub stronę przeciwną pozostającego w związku przyczyną nieważności. Nieważność postępowania z tej

przyczyny nie zachodzi, jeżeli strona na skutek własnego działania nie skorzystała z przysługujących jej uprawnień procesowych. Środki procesowe mające gwarantować stronom ich uprawnienia powinny być przez nie wykorzystywane w sposób właściwy służący realizacji tych uprawnień (zob. postanowienie SN z dnia 10 września 1998 r., III CZ 114/98, OSNC 1999, nr 2, poz. 42, wyrok SN z 1 czerwca 2000 r., I CKN 64/00, OSNC 2000, nr 12, poz. 227).

W okolicznościach sprawy nie zachodzi podnoszona nieważność postępowania. Powódka, mimo zawiadomienia ze znacznym wyprzedzeniem o wyznaczeniu terminu rozprawy apelacyjnej nie wykorzystała możliwości złożenia wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu we właściwym w stosunku do tego terminu czasie, nie wskazała też na istnienie jakichkolwiek przeszkód do wcześniejsze złożenie wniosku, który został rozpoznany przez Sąd w najkrótszym możliwym terminie, ani przyczyn uniemożliwiających jej uczestnictwo w rozprawie w celu podjęcia obrony swoich praw. Nie ma podstaw do przyjęcia, że istniała taka przyczyna, której przy tym nie można było przewyciężyć, co mogłoby uzasadniać wniosek o odroczenie rozprawy na podstawie art. 214 § 1 w związku z art. 391 § 1 k.p.c.

Wskazać przy tym trzeba, że nawet w razie wystąpienia powodów wskazujących na usprawiedliwioną niemożność stawienia się strony, nieodroczenie rozprawy nie musi powodować nieważności postępowania, jeżeli z okoliczności sprawy jednoznacznie wynika, że strona zajęła stanowisko, co do wszystkich kwestii prawnomaterialnych i procesowych występujących w sprawie, zgłosiła wszystkie dowody na poparcie swoich twierdzeń, ustosunkowała się do twierdzeń strony przeciwnej i do dowodów przeprowadzonych w sprawie oraz odmowy przeprowadzenia innych dowodów. W takiej sytuacji żądanie odroczenia rozprawy, może być potraktowane, jako nadużycie uprawnień procesowych i może uzasadniać odmowę ochrony praw tej strony, jeżeli usprawiedliwione jest przekonanie sądu, że działanie strony prowadzi do przewleczenia procesu. O nadużyciu uprawnień procesowych można mówić wówczas, gdy określone uprawnienie mieści się w dyspozycji normy procesowej, ale skorzystanie z niego służy innemu celowi niż uzyskanie ochrony praw podmiotowych, a skutek wykonania tego uprawnienia byłby sprzeczny z funkcją przepisów i ekonomią

procesową. Zakaz nadużycia praw procesowych stanowi element rzetelnego procesu (art. 3 k.p.c.). Obowiązkiem sądu jest przeciwdziałanie podejmowaniu przez stronę czynności służących tamowaniu toku postępowania i tym samym pozbawiających przeciwnika procesowego możliwości uzyskania efektywnej ochrony (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2013 r., III CZP 78/13, OSNC 2014, nr 9, poz. 87).

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie dotychczas niewyjaśnione i nierozwiązane w orzecznictwie, a więc mające walor nowości i służące rozwojowi prawa. Powołanie się na potrzebę jego rozstrzygnięcia wymaga poza sformułowaniem samego zagadnienia nadto przytoczenia związanych z nim konkretnych przepisów prawnych, wskazania dlaczego jest ono istotne oraz przedstawienia argumentacji wskazującej na rozbieżne oceny prawne (m.in. postanowienia SN: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 14 lutego 2003 r., z dnia 7 czerwca 2005 r., V CSK 3/05, nie publ.).

Kwalifikacji takiej nie można przypisać zagadnieniu przedstawionemu przez skarżącą we wniosku o rozpoznanie skargi kasacyjnej, który nie zawiera takiego koniecznego uzasadnienia.

Z tych przyczyn na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzeczono jak w sentencji.

Orzeczenie o kosztach postępowania kasacyjnego znajduje podstawę w przepisach art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.